

מלון יקרון והיהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵתָא חֲדָתָא

חֲדָתָא דְאֲוֵרֵיִתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

אפילו מלאך לא יכול היה להיכנס למצרים מרוב טומאה

רבינו מדוע דווקא בני ישראל צריכים לקבל את התורה ולא המלאכים, וכך אמר להם: 'למצרים ירדתם', הרי לא נכנסתם לשם כי לא יכולתם להיכנס לטומאה גדולה שכזו, אבל אנחנו בני ישראל היינו שם, ובכל זאת הוציא אותנו הקב"ה משם ביד רמה. אם כן ראויים אנו לקבל את התורה יותר מכם, כי עשינו מהפך גדול יותר שאתם המלאכים לא הייתם מסוגלים לעמוד בכך.

ובזה מבאר הכתוב (ויקרא יא מה) 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים', פירוש, בזאת הבחינה ש'אני ה' לבדי הוצאתי אתכם, גורם לכם מעלה והתנשאות 'להיות לכם לאלהים' ולא למלאכים.

מוכח אם כן, שדווקא בשל כך שאנחנו שקועים בחומריות העולם הזה, ולמרות זאת, רוצים להתקרב לקדוש ברוך הוא ולעשות את רצונו, ראויים אנחנו לקבל את התורה עוד יותר מהמלאכים. וכמו שהוסיף להם משה רבינו ע"ה: בין הגויים אתם שרויין שעובדין עבודה זרה וכו'. כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות וכו'. משא ומתן יש ביניכם וכו'. אב ואם יש לכם וכו'. קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. כי דווקא אנחנו שיש בנו את כל אותם החסרונות וצרכי עולם הזה, יכולים וראויים לקבל התורה ולקיים מצוותיה.

אשר על כן, אף אם חושב האדם כי אין בכוחו להכין לבו ונפשו לבוראו בתורה ותפילה וכן בקיום המצוות, ובפרט אם מרגיש כי לא על כמותו וכיוצא בו דיברו חכמים כשדיברו מיציאת מצרים והתגלות השכינה העצומה המתחדשת בכל שנה, ידע וישריש בלבו כי דווקא מחמת החסרונות שבו, ראוי הוא ורצוי להתקרב לקדושה, ויקפוץ אל הקדושה ושוב בוודאי יתקיים בו 'ורחץ' שיקבל סיוע שמיימי שיוכל לעזוב רשע דרכו ויזכה לשוב בתשובה שלימה.

על השמים' (שם פסוק ב). אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, החזיר להן תשובה וכו'. אמר לפניו, רבונו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה, 'אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים'. אמר להן, למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם וכו'.

מבאר המגיד הקדוש מקוונ'ץ ע"ה על פי המובא מהאר"י הקדוש שבני ישראל היו בעומק הטומאה ביציאת מצרים שאפילו מלאך לא יכול היה להיכנס לשם מרוב טומאה, וכמו שאומרים בהגדה 'ועברתי בארץ מצרים' (שמות יב יב) אני ולא מלאך אני ולא שרף, שלא יכלו להיכנס לשם. וזאת הייתה תשובתו הניצחת של משה

צריך לדעת, כי דווקא סיבת היותנו פחותים וטבועים בענייני עולם הזה ותאוותיו, היא הסיבה שבוחר בנו ה' ונותן לנו את תורתו, כמו שכתב הרה"ק המגיד מקוונ'ץ זי"ע בספרו עבודת ישראל (שמיני ד"ה כי אני), בביאור דברי הגמרא (שבת פח:): בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, מה לילוד אשה בינינו. אמר להן, לקבל תורה בא. אמרו לפניו, חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, 'מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו' (תהלים ח ה), 'ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך

מִילְתָּא דְפִלְיָא

יציאת מצרים בכוח מסירות נפש

מכלל העבודות שזכינו לה ביציאת מצרים היא הכח המיוחד הקיים בכל נפש מישראל, שמוכן למסור נפשו בעבור כבוד שמו יתברך. ובכך ביארו באופן אחר מדוע החמירה התורה בשתי מצוות עשה יחידות שהמבטלן חייב כרת - ברית מילה וקרבת פסח.

כי בני ישראל בהיותם במצרים היו עירומים מן המצוות ולא היו ראויים להיגאל, עד שציוה אותם הקב"ה בפסח ובמילה כדי שיגאלו בזכותם. וביאור הענין שמתחילה היו בני ישראל חשובים כמתים, מאחר והיו רחוקים מן הקדושה, ולכן הצטוו למסור נפשם על קיום המצוות, כי מצות המילה קיומה במסירות נפש ממש, וכן שחיטת הפסח היה בה חשש סכנה כיון ששחטו את אליל מצרים לעיניהם, ועל ידי שמסרו נפשם וכל חיותם לקיום מצוות ה' פשטה קדושה בכל גופם, כי כשם שכל מצוה מקדשת האיבר המכוון כנגדה, כך מסירת כל חיות האדם לשמירת התורה מקדשת כל גופו, ונהפכו ממתים לחיים כמו שכתוב (יחזקאל טז ו) 'בדמייך חיי', וכיון שנכנסה בהם חיות של קדושה היו ראויים להיגאל ממצרים.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

לילה כיום יאיר - בהירות האמונה המתגלה בליל התקדש החג

הנסים התדירים תמיד, עכ"ל. ובתהלים בפסוק 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', פירש רש"י זלה"ה 'להגיד בבוקר חסדך' בעת הגאולה, 'ואמונתך בלילות' בעוד צרת הגלות, להאמין בך שתשמור הבטחתך, כל זה נאה וטוב, עכ"ל.

עיקר עבודת השם בגלות על ידי אמונה

כי כידוע הלילה רומז על הגלות, והבוקר רמז לעת הגאולה, והלוא בעת הגלות וההסתרה עבודת ה' היא על ידי האמונה, כי בלילה ובחושך הכל בהסתרה, ורק על ידי האמונה ובטחון והקיווי יכולים להתחזק ולהאמין כי הכל לטוב, ועל ידי זה יהיה באמת 'להגיד בבוקר חסדך', כי בעת הגאולה יתברר למפרע שכל אשר אירע והיה בזמן הגלות, הכל היה מחסדי ה' בחמלתו עלינו. וצריך לומר הן אמת ויציב בשחרית והן אמת ואמונה בערבית, כי גם כאשר הכל גלוי ומאיר בשחרית וגם כאשר הכל בחשיכה ובהסתרה, צריך לדעת כי הכל באמת מלך חנון ורחום, וכמו שביאר **בחובות הלבבות** (שער הבטחון פ"ב-ג) שלא יבטח בה' שבודאי ישתנה הדבר לטובה, אלא יאמין ויבטח שבודאי חפץ ה' להיטיב לבריותיו יותר ממה שחפצים להטיב לעצמם, וכל מה שהשם יתברך עושה עמו הכל לטוב לו אף שאינו יודע ואינו רואה את הטובה, ואילו היה יודע היה בוחר זאת לעצמו.

הטעם לזמן קריאת שמע בשחרית עד ג' שעות ובערבית כל הלילה

ונראה שמטעם זה קבעו חז"ל זמן קריאת שמע של שחרית עד שלש שעות, וקריאת שמע של ערבית כל הלילה, כי בבוקר ובזמן הגאולה אין צורך להגיע למדריגת אמונה, שהרי הכל כבר גלוי ומאיר, ולכך די בשלש שעות, אבל בזמן החשכות וההסתרה צריך ביותר להתחזק באמונה, לחזור ולשנן עיקרי האמונה כי כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, כי כן דרכו להיטיב ומאתו לא יצאו רעות חס ושלוש, ולכן קבעו זמנה כל הלילה, בכל זמן החושך וההסתרה.

הלכתי ובה' בטחתי לא אמעד'.

יציאת מצרים בזכות האמונה והבטחון ובחג המצות הזמן להתחזק בהם

והנה חג הפסח הוא הזמן הראוי להתחזק במדת האמונה והבטחון, שהרי רק בזכות האמונה והבטחון של אבותינו במצרים זכו לגאולה השלימה ולקריעת ים סוף, כמו שאמר השם יתברך למושה רבינו (שמות יד טו) 'מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו', ואיתא **במכילתא** (הובא ברש"י שם) 'כדאי זכות אבותיהם, והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם היים'.

וכן נאמר על ימי צאתנו ממצרים (ירמיה ב ב) 'כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', כי ביציאת מצרים הגיעו בני ישראל לעוצם דרגתם באמונה ובבטחון בה', וכמו שאומרים בהגדה של פסח 'ואומר לך בדמייך חיי, ואומר לך בדמייך חיי' (יחזקאל טז ו), 'בדמייך חיי' עולה בגימטריא 'אמונה'. גם 'פסח' בגימטריא ב' פעמים בטחון, והזמן גורם להתעורר ולהתחזק ביתר שאת וביתר עוז במידות טובות אלו, שהם הא"ב של איש יהודי, א' אמונה ב' בטחון, ועל ידי ההתעוררות וההתחזקות במידות אלו נזכה גם עתה להיושע בגאולת עולמים.

'להגיד בבוקר חסדך' בעת הגאולה 'ואמונתך בלילות' בגלות

איתא בגמרא (ברכות יב.) אמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב, כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו, שנאמר (תהלים צב ג) 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', ופירש רש"י זלה"ה, כי ברכת אמת ויציב שמברכים ביום היא על החסד שעשה עם אבותינו, שהוציאם ממצרים ובקע להם הים והעבירים, וברכת אמת ואמונה שמברכים בלילה מדבר בה אף על העתידות, שאנו מצפים שיקיים לנו הבטחתו ואמונתו לגאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולשום נפשנו בחיים, ולהדריכנו על במות אויבינו, כל אלה

דוד המלך ע"ה ביקש שיזכור תמיד כי ה' רועי

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים (כג א) 'ה' רועי לא אחסר', ופירש הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז ע"ה (הובא בספר תולדות יצחק לבנו מהר"י מנעשכ"ז תהלים שם) הכוונה שביקש דוד המלך ע"ה שלא תחסר לו ידיעה זו כי ה' הוא רועי, כי צריך האדם לזכור תמיד כי הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו הוא הרועה ואנחנו צאנו עמו ומרעיתו, וכל אשר יש לאדם הכל מידו הרחבה, אין זולתו ואין עוד מלבדו.

מי שזוכר ה' רועי לא יחסר לו מאומה ולהיפך חס ושלוש

כאשר זוכר האדם פרט זה הרי שאין חסר לו מאומה, בבחינת 'ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב' (שם לד יא), אך כאשר חס וחלילה אדם שוכח זאת וממעט את מדת הבטחון בה', מיד מזכיר לו זאת הקדוש ברוך הוא, על ידי שמסתיר את עצמו מהאדם, ומרגיש האדם חסרון חס ושלוש, ועל ידי זה נזכר בקדוש ברוך הוא. וזוהי עיקר בקשת דוד המלך ע"ה, 'ה' רועי לא אחסר', שלא אחסר מידיעה והכרה כי ה' הוא רועי וממילא 'לא אחסר', לא יחסר לי מאומה ולא יצטרך לתזכורות שונות חס ושלוש, שידע ויכיר כי ה' רועי.

כח האמונה ממשיך האדם ישועות על עצמו

ואכן על ידי הבטחון והאמונה בה' יתברך ממשיך האדם על עצמו את כל הטובות ללא מחסור, כי אמונה הוא לשון המשכה וגידול כדכתיב (אסתר ב ז) 'ויהי אומן את הדסה', וכך כתוב מפורש בתהלים (לב י) 'והבוטח בה' חסד יסובבנו', ואכן כך העיד דוד המלך ע"ה על עצמו 'ואני בחסדך בטחתי' (שם יג ו) על ידי הבטחון בחסדו יתברך, באתי לידי 'גל לבי בישועתך', ואכן 'אשירה לה' כי גמל עלי', כי על ידי הבטחון בה' וההליכה בתמימות אפשר ללכת לבטח ללא מחסור וללא דאגה, כמו שאמר דוד (שם כו א) 'אני בתומי

אמונת צדיקים - יסוד בעבודת ה'

לקבלת התורה [ראה בתפארת שלמה (לשבועות ד"ה יום אחד): יום אחד הוסיף משה מדעתו, התמיהה מבוארת שהרחיב זמן מה שהעליונים ותחתונים היו מחכים ומצפים על יום קדוש כזה, אך מבואר 'ותגזר אומר ויקם לך', הקדוש ברוך הוא גוזר והצדיק מבטל, הצדיק גוזר והקב"ה מקיים, וזהו אחת מהאמונות החזקות שבידינו, ואם אחד אינו מאמין בזה אינו בכלל יהודי], ויש כח בידי חכמים לעשות הכל כרצונם, בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ולא זו בלבד בימיו של משה רבינו כי כוחו נמשך גם לדורות עולם אצל הצדיקים שבכל דורו ודורו, כי אתפשטותא דמשה בכל דרא, וכמו שנרמז בדברי חז"ל שהיו מכנים את גדול הדור וקוראים לו 'משה' [ראה בגמרא (סוכה לט.) משה שפיר קאמרת. ופירש רש"י משה היינו גדול הדור].

אמונת צדיקים מביאה לאמונה בה'
ובזכות אמונה תמימה ברועי ומנהיגי ישראל אשר שתל הקב"ה בכל דור ודור, אפשר להגיע לאמונה שלמה בה' ובתורתו, וגם זה נרמז בקריעת ים סוף 'וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויאמינו בה' ובמשה עבדו', כי אף על פי שראו ישראל את כוחו של משה רבינו ע"ה במצרים, שראו במוחש את היד הגדולה שבמצרים, עם כל זה הגיעו בקריעת ים סוף לדרגה גבוהה יותר, והדגיש הכתוב שהגיעו לדרגת בירור האמונה בה' על ידי האמונה במשה רבינו ע"ה.

על ידי הענן רק האמינו למשרע"ה, כמו שכתב רש"י להגיד שבחן, ולכן הרהרו אחר כך אותן שאמרו 'המבלי אין קברים' כו', שסברו שמשרע"ה אמר כן מדעתו, אף על פי כן הואיל והאמינו מתחילתו בכל לב לכן זכו אחר כך לישועה, וחזרו והאמינו במשה גם כן].

אמונת חכמים הכנה למתן תורה

בכוח אמונת חכמים מתחזקת שמירת התורה בקרב ישראל, כי קודם מתן תורה ביקש הקב"ה לחזק את אמונת בי ישראל במשה רבינו, וכמו שכתוב (שמות יט ט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם', ועל ידי שיתחזקו באמונתם במשה רבינו יהיה קיום לתורה. [וראה בספר העיקרים (מאמר ד פרק כב): עיקר גדול אל התורה ושורש אל האמונה שהוא מסתעף מאמונת ההשגחה הוא, שהשם יתברך מכריח הטבע תחת כפות רגלי המאמינים, כמו שאמר משה רבינו אחר התפלה שסדר במזמור 'תפלה למשה איש האלהים', אמר שהיושב בסתר עליון ומתלונן בצל שדי, הנה הוא מבטיח אותו בעבור השם יתברך שיצילוהו מפח יקוש ומן הדבר ומן הפגעים הטבעיים, עד שידרוך על שחל ופתן וירמוס כפיר ותנין. עיי"ש עוד מה שמאריך בזה].

ובאמת היתה האמונה בדברי חכמים הקדמה למתן תורה, כמו שמצינו שנדחה מתן תורה ביום נוסף על פי דבריו של משה רבינו, ובכך למדנו לראות שאמונת חכמים היא תנאי והכנה

אמונה בדברי חכמים גם כשאינם מדברים בשם ה'

ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו (יד לא).
בגודל מעלת אמונת חכמים הפליא לבאר בעל התפארת שלמה (בשלח ד"ה וישבו) שאמונת חכמים אין פירושה רק להאמין בדברי ה' הנמסרים לנו מפי חכמיו, כי זו אמונה בדברי ה' ולא בדברי הצדיקים, ועיקר מעלת אמונת חכמים היא כשמאמין בדברי הצדיק הנאמרים לו אף שלא בשם ה', ומקבל את דברי הצדיק כמו שהם, ואף אם הדברים נוגדים את ההיגיון מבטל דעתו בפני דברי צדיקים.

והמאמין בכל ליבו בדברי צדיקים זוכה לגאולה אמיתית, וכמו שמצינו שקודם קריעת ים סוף הוצרכו בני ישראל להתנסות במידה קדושה זו של אמונת חכמים, כשציוה אותם משה רבינו לחזור לאחור לצד המצרים, וזהו דבר שאין הדעת סובלת אותו, ואף על פי כן התחזקו בני ישראל להאמין בדבריו, כמו שאמרו 'אין לנו אלא דברי בן עמרם', כלומר אף אם אין לנו אלא דברי בן עמרם שכל דבריו נבואה, עם זאת נאמין בכל דבריו גם שהם מפי עצמו, ובכוח אמונתם זו זכו לגאולה שלמה ממצרים בקריעת ים סוף. [וראה גם בשפת אמת (בשלח תרל"ח ד"ה בפסוק): ויש לדקדק כי על פי הענן היו הולכים ולמה הוצרך לצוות למשה רבינו ע"ה, אל מקום שהענן ילך ילכו בני". אבל נראה כי הש"י רצה שיאמינו בני" למשה רבינו ע"ה לחזור לאחוריהם, ולא הראה להם

קודם צאתם ממצרים - הראם נפלאות שישענו בו ויצאו בריש גלי

כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י:), ומי שהוא בעל בטחון ורוצה לבטוח בה', ה' מסייע בידו שלא יאבד חס ושלום את מידת הבטחון, וזוכה לראות את יד ה' והשגחתו ונפלאותיו גם בתוך ההסתר, ומבקשים 'ושים חלקנו עמהם' שגם אנחנו שואפים להיות בוטחים בשמו יתברך, וכך באמת נזכה לראות את ישועת ה' ונרגיש סייעתא דשמיא במעשינו גם בתוך הצרה וההסתר.

בריש גלי, וכן באחשוורוש קודם שנתלה המן כבר הראה להם גדולת מרדכי אשר קרא לפניו ברחובות, סעד אותם בבטחונם קודם יצאו מאפילה לאורה שיקבלו את התורה פעם שנית בבטחון גדול ובלב שמח, וכן לעתיד 'כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות' להיות משען לנו בבטחוננו בו יתברך.

אנו אומרים בתפילה בכל יום בחתימת הברכה בברכת על הצדיקים 'ברוך אתה ה' משען ומבטח לצדיקים', ופירש רבי אברהם בן הגאון מוילנא ע"ה כוונת הברכה, שהקדוש ברוך הוא נותן משען לצדיקים שלא יאבדו את בטחונם בו יתברך אף קודם שיקבלו את מבוקשם, דהיינו שגם בעת צרה נותן להם השם יתברך סעד וסמך לחזקם במדת הבטחון, ומוסיף לבאר שכך היה במצרים, קודם צאתם הראם נפלאות שישענו בו ויצאו

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים

